



VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

KRIG OCH KONFLIKTER I ANTIKEN GREKLAND

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN
DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Antikens Grekland Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.



Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Antikens Grekland Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](#)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Romarriket Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.



Krig och konflikter i antikens Grekland – Introduktion

1. Sammanfatta introduktionen i några meningar: Vad var slaget vid Salamis? (Sök efter information!) Ungefär hur stor del av antikens cirka hundra större krig och konflikter utkämpades i den grekiska världen. Varför krigade grekerna mindre än romarna?
2. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som berättar om krig, militär och erövringar i antikens Grekland. Få fram så mycket information som möjligt: vad, när ifrån, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en sida.

3. Skriv en berättelse utifrån målningen som föreställer slaget vid Salamis. Välj en karaktär i målningen och berätta om vem denne är, hur denne kom dit och hur denne upplever slaget. Är denne grek eller perser? Hur är det att vara mitt i striden? Hur går det för denne? Skriv max en sida.
4. Berätta om en militär/soldat från antikens Grekland. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stadsstat kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i militärens tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.



Grekisk militärorganisation och vapen 700-300 f.v.t.

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Vad var grunden i stadsstaternas militära organisation? Vem var oftast denne och vad fick denne i och med sin tjänstgöring? Vad hade denne med sig? Vad var denne en del av? Vad var ofta utmaningarna och svagheter med militärorganisationen?



Spartas militär

2. A. Sammanfatta filmens innehåll i några meningar: Vad är det för föremål som filmen berättar om? Vad kan det berätta om antika Greklands krig och konflikter?
B. Se källkritiskt på det som filmen berättar om. Vad kan det finnas för problem med det som berättas i filmen? Studera informationen som finns om föremålet via databasen Carlotta.
3. Berätta om en militär/soldat från antikens Grekland. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Vilken stadsstat kom denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i militärens tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.
4. Diskutera vilken roll militären har i dagens Sverige. Diskutera även vilken roll militären har i ett annat land som du anser har haft en annan slags militärhistoria de senaste hundra åren. Jämför dessa länder med varandra och med Romarriket. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Hur avvek Sparta från de andra stadsstaterna när det gällde militären? När började en spartansk pojke vid sin agoge? Hur länge behövde denne vara redo för strid? Vilka var de legendariska "300"?
2. Ge exempel på tre andra statsbildningar och riken i historien och beskriv dess utveckling. När såg de dagens ljus, hur och när utvecklades de, när var de som störst? Skriv max en sida.
3. Sök i valfria källor! Beskriv ett spartanskt fältslag någon gång i historien. När och var utspelade det sig? Vilka stred? Vilka personer ledde trupperna? Hur gick det? Vad ledde fältslaget till? Skriv max en halv sida.
4. Diskutera vilken roll militären har i dagens Sverige. Diskutera även vilken roll militären har i ett annat land som du anser har haft en annan slags militärhistoria de senaste hundra åren. Jämför dessa länder med varandra och med Sparta. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.
5. Historiebruk – hur har stadsstaten Spartas militär använts som exempel på historiebruk under olika delar av historien och inom kulturen.
A. Vilka statsbildningar och regimer har använt Sparta ideal och förebilder? Varför? Vad har Sparta fått representera och symbolisera? Sök fritt efter information. Skriv max en sida.

B. Hur skildras Sparta och dess militär i filmen "300" från 2006? Skriv max en sida.

6. Studera föremålet!



Vad är det för föremål? Var och när kommer det ifrån? Vad tror du utmaningarna med att använda föremålet var? Jämför föremålet med andra liknande föremål från annan historisk tid. Finns det likheter och skillnader? Brukar liknande föremål användas idag? Varför/varför inte? Skriv max en halv sida.



Athens militär

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader: Vilka likheter fanns mellan de olika stadsstaternas arméer? Vilka kunde delta i Athens militär? Hur länge tjänstgjorde vissa athenare inom det militära? Hur var den athenska befolkningen uppdelad utifrån den militära organisationen?

Hur stor var den athenska armén och flottan?

2. Diskutera vilken roll militären har i dagens Sverige. Diskutera även vilken roll militären har i ett annat land som du anser har haft en annan slags militärhistoria de senaste hundra åren. Jämför dessa länder med varandra och med Romarriket. Vilka likheter och skillnader finns?



3. Sammanfatta filmens innehåll i några meningar: Vad är det för föremål som filmen berättar om? Vad kan det berätta om antika Greklands krig och konflikter? Skriv max en sida.



Perserkrigen och det Peloponnesiska kriget

1. Sammanfatta undertemat genom att i korta drag redogöra:
 - A. Perserkrigen. När, var, hur, varför och hur slutade det? Vilka militära slag var de mest betydelsefulla? Skriv max en sida.
 - B. Peloponnesiska kriget. När, var, hur, varför och hur slutade det? Vilka militära slag var de mest betydelsefulla? Skriv max en sida.

2. Studera föremålet!



Vad är det för föremål? När och varifrån kommer det? Vad har den använts det till? Vem tror du har använt föremålet? Sök efter egen information och spekulera i vilka krig och konflikter föremålet kan ha använts under. Jämför föremålet med liknande föremålet från idag. Vilka likheter, skillnader och utmaningar tycker du finns? Skriv max en sida.

3. Spekulera kring vad du tror skulle ha hänt om Perserriket hade erövrat alla de grekiska stadsstaterna. Vad hade det fått för effekter både på kort och lång sikt? Skriv max en sida.

4. Sök på egen hand i valfria källor efter andra stora krig och konflikter under världshistorien. Beskriv två exempel och jämför dem båda. Vad var det för statsbildningar, vad, hur och när stred de, och vad ledde det till? Skriv max en sida.

5. Sök på egen hand i valfria källor efter kunskap om två grekiska militära ledare. Besvara följande frågor:

Vad hette de? Var, hur och när krigade de?

Vad ledde detta till? Hur dog de?

Skriv max en sida.

6. Undersök vidare hur Perserkrigen och det Peloponnesiska kriget skildras i litteratur, dramatik och historieskrivning. Fördjupa dig i temat "Litteratur och dramatik" och fortsätt med lärarhandledningar och uppgifter där.



Kolonialism och kolonier i anticens Grekland

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader: Vilka var skillnaderna på den antika grekiska kolonialismen och den kolonialism som senare växte fram och som det talas om mer idag? Vilka var det som ofta utvandrade till kolonier i anticens Grekland? Vart utvandrade många? Vilken stadsstat hade flest kolonier? Varför blev behovet av fler kolonier större i och med Alexander den Store av Makedoniens död?

2. Studera föremålet!



Vad är det för föremål? När och var kommer det ifrån? Vad används det till? Vad visar motivet och bilderna? Vem tror du har använt föremålet? Vad kan det berätta om kolonialism i antikens Grekland? Skriv max en halv sida.

3. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som berättar om kolonialism i antikens Grekland. Få fram så mycket information som möjligt: vad, när ifrån, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en halv sida.

4. Sök på egen hand efter information om någon grekisk person som levde i en grekisk koloni under antik tid. Vem var denne? Var levde denne? Var hade denne sitt tidigare ursprung? Vad arbetade denne med? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en halv sida.

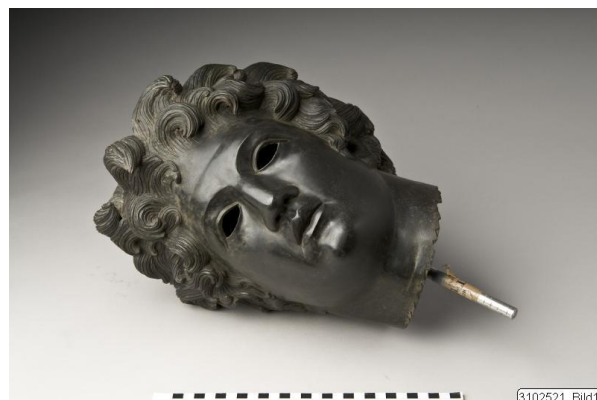
5. Vilka andra exempel finns det på kolonialism? Sök på egen hand efter information om ett fall av kolonialism under historisk som ej berör antik tid. Redogör för när, var, hur och varför. Vilken var statsbildningen som genomförde koloniseringen? Vilken statsbildning/kultur/folkgrupp/område koloniserades? Vad ledde detta till på kort och lång sikt? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.



Alexander den Store och den hellenistiska tidens krigsföring

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader: Vem var Alexander den Store? Redogör i korta drag för hans väldiga militära expedition och erövringar. Vad spreds i och med erövringarna? Hur förändrades krigsföringen under Alexanders tid? Vad hände med hans rike efter hans död? Hur förändrades krigsföringen efter Alexanders död? Skriv max en sida.

2. Studera föremålet!



Vad är det för föremål? När och var kommer det ifrån? Vem föreställer det? Vad tror du? Vad tror det att det använts det till? Vem tror du har använt föremålet? Vad kan det berätta om krig och konflikter i antikens Grekland? Skriv max en sida.

3. Militära ledare. Sök i fria källor efter information om minst två andra berömda historiska militära ledare. Redogör för namn, statsbildning, tid, krigsföring, varför framgång och berömmelse. Vad ledde deras krigsföring till? Jämför de två med varandra samt med Alexander den Store.

4. Historiebruk – hur har Alexander den Store använts som exempel på historiebruk under olika delar av historien och inom kulturen. Vilka statsbildningar och regimer har använt Alexander som ideal och förebilder? Varför? Vad har Alexander fått representera och symbolisera? Sök fritt efter information. Skriv max en sida.



Romarna erövrar Grekland

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader: Redogör stegvis för hur romarna erövrade den grekiska världen? Vilka var utmaningarna? Skriv max en halv sida.

2. Studera föremålet:



Vad är det för föremål? Vad tror du motiven och bilderna på föremålet visar? Varför? Endast ett exemplar av detta slags föremål har hittats. Varför tror du att det är så? Vad berättar föremålets fyndplats om Romarrikets utsträckning? Skriv max en halv sida.

3. Pyrrhusseger? Vad betyder det? Vad kommer det ifrån? Fördjupa dig i begreppet som kommer från konflikten mellan Grekland och Rom. Sök efter information på egenhand. Skriv max en halv sida.



Hur lever det antika grekiska krigsväsendet kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av det antika grekiska krigsväsendet lever kvar idag. Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Jämför den romerska militärmakten med statsstatens Spartas militära system. Vilka skillnader och likheter finns? Skriv max en sida.

2. Lista tre starka militärmakter under olika tider och platser i historien. Sök fritt efter information. Diskutera skillnader och likheter. Skriv max en sida.

3. Historiebruk. Hur har Spartas militärmakt använts som exempel på historiebruk.

A. Ge exempel på en statsbildning och regim som under historien använt sig av Spartas militär och dess samhälle som ideal och förebild och motivera

varför. Vad har Spartas militär fått representera och symbolisera? Sök fritt efter information.

Skriv max en sida.

B. Hur skildras Spartas militär i ett populärkulturellt verk? Välj ett populärkulturellt verk likt en film, tv-serie, bok eller datorspel. Beskriv och diskutera.

Skriv max en sida.

4. Fantisera och skriv ner en berättelse om en spartansk eller athensk soldat. Vem var han? Hur levde han sitt liv? När blev han soldat? Varför? Hur såg hans träning ut? Vilka krig och fältslag deltog han i? Hur gick det för honom? Överlevde han? Om så är fallet, hur levde han sitt vidare liv? Skriv två sidor.

5. Diskutera krigets roll och betydelse i dagens värld? Varför krigar vi? Vilka krigar? Vad krigar vi om? Vad tycker du själv om allt detta? Hur tror du framtiden ser ut? Vad bör göras? Är Spartas militär ett föredöme? Skriv max två sidor.

6. Jämför dagens krig med gårdagens krig! Vilka likheter och skillnader finns? Tänk på vapen, teknik, arméns uppbyggnad, strategi och taktik, varför man krigar, sjukvård, påverkan på civilbefolkningen osv. Skriv max en sida.

7. Undersök vidare hur Perserkrigen och det Peloponnesiska kriget skildras i litteratur, dramatik och historieskrivning. Fördjupa dig i temat "Litteratur och dramatik" och fortsätt med lärarhandledningar och uppgifter där.



8. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.